



## การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในประเทศไทยของชาวเมียนมาร์ หลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน

### Myanmar Smugglers in Thailand after the Opening of ASEAN Community (AC)

อนุชิต บุญรินทร์<sup>1\*</sup> และ จอมเดช ตรีเมฆ<sup>2</sup>

Anuchit Bunyarin<sup>1\*</sup> and Jomdet Trimek<sup>2</sup>

<sup>1</sup>คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

<sup>2</sup>วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

<sup>1</sup>Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

<sup>2</sup>College of Social Innovation, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

\*Corresponding author, E-mail: [anuchit.rp66@gmail.com](mailto:anuchit.rp66@gmail.com)

#### บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในประเทศไทยของชาวเมียนมาร์ หลังจากการเปิดประชาคมอาเซียนมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน 2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุในการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังการเปิดประชาคมอาเซียน 3) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ในประเทศไทย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย 2) หน่วยงาน บริษัท องค์กร หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวเมียนมาร์ และ 3) ชาวเมียนมาร์ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และถูกกฎหมายทั้งก่อนและหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 13 ราย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียนมีความแตกต่างกัน โดยหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียนปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์ลดน้อยลงอย่างมาก 2) สาเหตุที่ชาวเมียนมาร์ลักลอบเข้ามายังประเทศไทย มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก 2.1) ความต้องการได้อัตราค่าจ้างที่สูงกว่า 2.2) ภาวะไร้การจ้างงานในประเทศเมียนมาร์ 2.3) ภัยสงครามและการเมือง 2.4) การลักลอบเข้ามาไทยทำได้โดยง่าย และ 2.5) ไม่เกรงกลัวบทลงโทษกฎหมายไทย และ 2.6) กระบวนการขออนุญาตทำงานในต่างประเทศมีความยุ่งยากและค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งสาเหตุก่อนและหลังจากเปิดประชาคมอาเซียน ยังคงไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมือง มีการนำกลไกเกี่ยวกับการกฎหมายการจ้างแรงงานต่างด้าวมาบังคับใช้ ซึ่งสามารถแก้ต้นเหตุที่ทำให้ชาวเมียนมาร์ตัดสินใจลักลอบเข้ามายังประเทศไทย และในระยะยาว และหน่วยงานที่



เกี่ยวข้องกับด้านการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการทำงานโดยผิดกฎหมาย ควรเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตราจับกุม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องปรามและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

*คำสำคัญ:* ลักลอบเข้าเมือง ชาวเมียนมาร์ ประชาคมอาเซียน

## Abstract

Three main objectives of this research are 1) to study current situation of Burmese smugglers in Thailand before and after the opening of ASEAN Community; 2) to analyze causes of Burmese smugglers before and after the opening of ASEAN Community; 3) to propose solution to solve problem on Burmese smugglers in Thailand. Qualitative research method was used to collect data in this research. Approximately, 13 intended participants were interviewed. These 13 participants were selected from three categories which are 1) officers who work under crime prevention that related to smuggling; 2) institutions, companies and public and private agencies who are working related to Burmese migrants; and 3) Burmese smugglers who are currently legal or illegal migrant workers in Thailand before and after the opening of ASEAN Community. This research found that 1) current situation of Burmese smugglers in Thailand before and after the opening of ASEAN Community is different. After the opening of ASEAN Community, the number of Burmese smugglers in Thailand decreased sharply. 2) There are five major causes of Burmese smugglers in Thailand. These five causes are as follows: 2.1) there is higher minimum working rate when compared to Myanmar; 2.2) the availability of occupations in Myanmar is limited; 2.3) there is a continuing conflict on wars and politics; 2.4) the route of smuggling from Myanmar to Thailand is very easy; and 2.5) the immigration law and punishment in Thailand are not very serious for smuggling. All of these five causes are the same cause of Burmese smugglers to Thailand before and after the opening of ASEAN Community. 3) the effective solution to solve the problem on Burmese smugglers in Thailand is the enactment of employment for migrant workers. In the long term, Thai government and both public and private agencies, who work related to smuggling and illegal migrant workers, should work together and have more strong law enforcement in order to continually prevent Burmese smugglers.

*Keyword:* Smuggling, Burmese, ASEAN Community

## 1. บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) คือ การรวมกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประกอบไปด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 10 ประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ



เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ความสัมพันธ์อันดีต่อมิตรประเทศในกลุ่มสมาชิก และที่สำคัญที่สุดคือการสร้างฐานอำนาจต่อรองด้านเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ซึ่งภายใต้บริบทความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิก ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community - APSC) 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และ 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural Community - ASCC)

เป็นที่น่าสนใจว่าซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน ประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ เป็นประเทศใกล้ชิดที่มีพรมแดนติดต่อกันแต่มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นผลทำให้ชาวเมียนมาร์นิยมเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่การเข้ามาของชาวเมียนมาร์นั้นส่วนใหญ่กลับเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาอันดับหนึ่ง ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ และมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ตารางที่ 1 สถิติการจับกุมชาวเมียนมาร์ ในฐานความผิด เป็นบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต

เพศ	ฐานความผิด เป็นบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต				
	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	รวม
1 ชายชาวเมียนมาร์	46,651	56,961	89,614	83,252	374,694
2 หญิงชาวเมียนมาร์	16,548	19,980	42,432	43,930	162,272
รวม	63,199	76,941	132,046	127,182	536,966

การลักลอบเดินทางเข้ามาของชาวเมียนมาร์โดยผิดกฎหมายนั้น ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยหลายด้าน เช่น 1.ด้านสังคม ที่สร้างปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด 2.ด้านสาธารณสุข การเป็นพาหะนำโรคเข้ามา การไม่ได้รับการบริการทางสาธารณสุขเป็นเหตุให้เกิดโรคต่างๆ ไม่สามารถควบคุมได้ 3.ด้านความมั่นคง การหลั่งไหลเข้ามาโดยผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่องของชาวเมียนมาร์ ส่งผลต่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารควบคุมประเทศ โดยประเทศไทยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เนื่องด้วยความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายแรงงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์เหล่านี้จึงถือได้ว่าอาจถูกมองข้ามหรือไม่ถูกเอาใจใส่เท่าที่ควร

เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ปัญหาเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ และประเทศไทยจะมีแนวทางแก้ไขปัญหาล่าช้าอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร เพื่อไม่ให้กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์ด้านความร่วมมือ และบริบทตามแนวทางของประชาคมในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้ให้ไว้

## 2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ในประเทศไทย ก่อนและหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน



2. เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุในการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังการเปิดประชาคมอาเซียน

3. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ในประเทศไทย

### 3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายในประเทศไทยของชาวเมียนมาร์หลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย (คุณสมบัติต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่และมีประสบการณ์ในสายงานอย่างน้อย 5 ปี) จำนวน 3 ท่าน 2) หน่วยงาน บริษัท องค์กร หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวเมียนมาร์ (มีคุณสมบัติเป็นผู้เกี่ยวข้องกับชาวเมียนมาร์ด้านต่างๆ เช่น นายจ้าง ผู้ดำเนินเอกสารการขออยู่ในราชอาณาจักร ผู้ดำเนินการด้านแรงงานต่างด้าวของกรมแรงงาน) จำนวน 4 ท่าน และ 3) ชาวเมียนมาร์ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย จำนวน 6 ท่าน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 13 ท่าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ชุด ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) กับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งให้ความสำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์งานวิจัยตามคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คือ 1) เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย เก็บข้อมูลทั้งบทสัมภาษณ์ เอกสารและสถิติที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาโดยตรง รวมถึง สาเหตุ และแนวทางแก้ไข 2) หน่วยงาน บริษัท องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชาวเมียนมาร์ เพื่อทราบถึงสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ในมุมมองผู้เกี่ยวข้อง และ 3) ชาวเมียนมาร์ ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย เพื่อทราบถึงสาเหตุและเหตุผล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมาวิเคราะห์จากเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับสถิติ เอกสาร งานวิจัย หรือหลักอาชญาวิทยา ที่เกี่ยวข้อง โดยแยกแยะประเด็นข้อมูลในลักษณะการเขียนแบบพรรณนา



#### 4. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

##### 4.1 ผลการวิจัย

##### 4.1.1 สภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองมายังประเทศไทยของชาวเมียนมาร์

##### 4.1.1.1 ความต้องการเข้ามาประเทศไทยของชาวเมียนมาร์

จากสถิติการเดินทางเข้าออกประเทศไทยของกลุ่มประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2562 ประเทศเมียนมาร์ มีการเดินทางเข้าออกโดยใช้หนังสือผ่านแดนชั่วคราวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ทุกปีโดยประเทศกัมพูชา ลาว และมาเลเซีย รองลงมาตามลำดับ และมีอัตราเดินทางเข้ามาประเทศไทยสูงขึ้นเรื่อยๆ ปี (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2562) จะเห็นได้ว่าชาวเมียนมาร์มีความต้องการเดินทางเข้ามาประเทศไทยอย่างต่อเนื่องและสูงขึ้น

##### 4.1.1.2 เหตุผลการเดินทางเข้ามาของชาวเมียนมาร์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่าเหตุผลที่ชาวเมียนมาร์เดินทางเข้ามาส่วนใหญ่เป็นเพราะต้องการเข้ามาหางานและทำงานในประเทศไทย ซึ่งมีข้อมูลทางสถิติสนับสนุน โดยวิเคราะห์จากสถิติประเภทของการขออนุญาตเข้า-ออกราชอาณาจักรไทย (ศูนย์เทคโนโลยี สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2562)

ตารางที่ 1 สถิติการขออนุญาตเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรของชาวเมียนมาร์ โดยให้หนังสือเดินทาง แบ่งตามประเภทการขออนุญาต

ประเภทการขออนุญาต	สถิติเดินทางขาเข้าของชาวเมียนมาร์ โดยใช้หนังสือเดินทาง					
	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
1 ผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักร 14 วัน	-	95,606	297,815	323,185	324,647	301,973
2 แรงงาน 3 สัญชาติ (เขมร, พม่า, ลาว)	30,566	51,821	67,385	439,836	171,722	51,221
3 คนอยู่ชั่วคราว	21,109	29,521	19,809	19,146	20,986	20,755
4 นักท่องเที่ยว (60 วัน)	160,147	121,705	11,007	11,902	12,059	10,368

ความแปรผันของสถิติที่มีนัยยะแอบแฝงเกิดจากกลุ่มชาวเมียนมาร์ที่เข้ามาลักลอบทำงาน โดยผิดกฎหมายโดยอาศัยการขออนุญาตประเภทนักท่องเที่ยวและเมื่อปี พ.ศ.2559 มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของชาวต่างด้าวทำให้ชาวเมียนมาร์ต้องเดินทางกลับและเข้ามาอย่างถูกต้องตามประเภทการขออนุญาต จะเห็นได้จากสถิติกลุ่มแรงงานพุ่งสูงขึ้นอย่างผิดปกติ

##### 4.1.1.3 รูปแบบการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลชาวเมียนมาร์ ให้ข้อมูลสอดคล้องกันในรูปแบบการลักลอบเข้ามา โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การลักลอบข้ามแดนแบบขบวนการ เป็นการส่งชาวเมียนมาร์ข้ามแดนโดยมีขบวนการทั้งทางฝั่งเมียนมาร์และฝั่งไทยร่วมมือกัน เริ่มตั้งแต่ เชียงขวัญ ขนย้าย ส่งต่อ รอรับ จนชาวเมียนมาร์ลักลอบเข้ามาได้สำเร็จ



2. การลักลอบข้ามแดนด้วยตนเอง เป็นรูปแบบที่ชาวเมียนมาร์ที่อยู่ในฝั่งไทย คิดต่อญาติ มิตร หรือคนรู้จักในฝั่งเมียนมาร์ ให้เข้ามาในประเทศไทย โดยเป็นผู้ติดต่อคนไทยให้ไปรอรับตามเวลาและจุดที่นัดหมาย และให้ชาวเมียนมาร์หาทางเดินทางมายังจุดที่นัดหมายไว้

4.1.1.4 ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังการเปิดประชาคมอาเซียน ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์ก่อนการเปิดประชาคมอาเซียนมีจำนวนมาก ซึ่งชาวเมียนมาร์นิยมลักลอบเข้ามาโดยผิดกฎหมายและเจ้าหน้าที่สามารถตรวจจับได้มากขึ้นทุกปีตามสถิติ ซึ่งแตกต่างกับเมื่อเปิดประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง จากสถิติและการสัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่ปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งกล่าวว่าในปัจจุบันตรวจจับชาวเมียนมาร์ที่ลักลอบเข้ามาได้น้อยลงอย่างมาก เนื่องจากส่วนใหญ่เข้ามาและทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลในด้านการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และแนวคิดของชาวเมียนมาร์ที่เข้ามาหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียนเปลี่ยนไป ซึ่งต้องการเดินทางเข้ามาอย่างถูกต้องกฎหมายเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองและสิทธิตามกฎหมายมีมากขึ้น

4.1.1.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์

ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปัญหาการลักลอบเข้ามาของชาวเมียนมาร์ เกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ด้วยแรงกดดันหลายอย่าง ทำให้เกิดมาตรการด้านการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ส่งผลให้ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์ถูกแก้ไขควบคู่ไปด้วย ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง ได้แก่

1. การที่กระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ของ 188 ประเทศทั่วโลก และมีรายงานประจำปี (Trafficking in Persons Report-TIP) ในปี พ.ศ.2557 จัดให้ประเทศไทยอยู่ในระดับที่ 3 (Tier 3) ระดับต่ำสุด หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายสหรัฐ และไม่มีพยายามแก้ไข ซึ่งสหรัฐ อาจพิจารณาระงับการให้ความช่วยเหลือที่มีใช้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและการค้าได้ เป็นผลมาจากปัญหาการใช้แรงงานในลักษณะทาส

2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประเทศไทยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบความร่วมมือด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือASCC) ว่าด้วย แผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้านการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)

3. การมาเยือนประเทศไทยของ นางอง ซาน ซูจี ที่ปรึกษาแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ในวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2559 ณ จังหวัดสมุทรสาคร สร้างความตื่นตัวในการเรียกร้องสิทธิพื้นฐานของแรงงานชาวเมียนมาร์ และแรงกระตุ้นเกี่ยวกับการเดินทางกลับประเทศ สร้างความวิตกกังวลต่อภาคเศรษฐกิจของไทย หากไม่มีการแก้ไขหรือปรับตัว



ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการออก พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการเพิ่มบทลงโทษนายจ้างที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอย่างหนัก สร้างความเกรงกลัวให้นายจ้างส่งผลให้เกิดการเลิกจ้าง ทำให้ชาวเมียนมาร์เดินทางกลับประเทศ และเป็นการบังคับว่าโดยปริยายว่าต้องเดินทางเข้ามาอย่างถูกกฎหมาย เพื่อที่จะได้รับอนุญาตให้ทำงานอย่างถูกกฎหมาย

#### 4.1.2 สาเหตุการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชาวเมียนมาร์ ให้ข้อมูลสาเหตุที่ต้องลักลอบเดินทางเข้ามายังประเทศไทยซึ่งมีประเด็นสำคัญตามลำดับ ดังนี้

1. ความต้องการทำงานได้อัตราค่าจ้างที่สูงกว่า ซึ่งอัตราค่าจ้างแรงงานในประเทศไทยสูงกว่าการทำงานในประเทศเมียนมาร์ 2 - 3 เท่าตัว และมีโอกาสสร้างรายได้ได้มากกว่า

2. ภาวะไร้การจ้างงาน หรือไม่มีงานทำในประเทศเมียนมาร์ เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ชาวเมียนมาร์ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่มีการลงทุนหรือจ้างงาน ทำให้เกิดภาวะว่างงาน

3. ภัยสงครามและการเมือง ประเทศเมียนมาร์ มีการแบ่งออกเป็นหลายรัฐ หลายเชื้อชาติ หลายกลุ่ม ซึ่งยังคงมีความขัดแย้งและก่อสงครามอย่างต่อเนื่อง

4. การลักลอบเข้ามาโดยง่าย เนื่องจากมีแนวพรมแดนติดกับประเทศไทยทอดยาว และมีช่องทางธรรมชาติเข้าออกได้หลายช่องทาง ทำให้เจ้าหน้าที่ของไทยตรวจจับได้ยาก

5. ไม่เกรงกลัวบทลงโทษกฎหมายไทย เกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมืองของชาวต่างด้าว เพราะเมื่อถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ชาวเมียนมาร์จะทราบดีว่าจะถูกมาตรการผลัดดันออกนอกราชอาณาจักร

6. กระบวนการเข้ามาทำงานในไทยอย่างถูกกฎหมาย มีความยุ่งยากทั้งทางด้านเอกสารและค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งชาวเมียนมาร์ที่ยากจนเข้าถึงบริการดังกล่าวได้ยาก

#### 4.1.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์

การแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองมายังประเทศไทยของชาวเมียนมาร์ ในปัจจุบันเป็นผลพวงมาจากมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ซึ่งถูกแรงกดดันหลายประการ ทั้งการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกรอบความร่วมมือของประเทศในกลุ่มอาเซียน การถูกมองว่าเป็นประเทศที่ไม่ดำเนินการตามนโยบายด้านค้ามนุษย์ การถูกเรียกร้องให้ปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวอย่างมีสิทธิมนุษยชนและเสมอภาคปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้รัฐบาลต้องสร้างมาตรการเพื่อรักษาภาพลักษณ์และผลประโยชน์ของประเทศ โดยการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าวที่เพิ่มโทษนายจ้างอย่างหนัก สร้างความเกรงกลัว ทำให้ไม่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย เมื่อไม่มีการจ้างงาน ชาวเมียนมาร์ก็จะไม่ตัดสินใจลักลอบเข้ามา ซึ่งมาตรการของรัฐบาลดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้ามาของชาวเมียนมาร์ที่ต้นเหตุ ซึ่งในปัจจุบันมีประสิทธิภาพ

#### 4.2 อภิปรายผล

4.2.1 การเปลี่ยนแปลงของปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์หลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน



จากการศึกษาทั้งการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและสถิติ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังการเปิดประชาคมอาเซียน มีความแตกต่างกัน จากที่ก่อนการเปิดประชาคมอาเซียนปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มมากขึ้นทุกปีตามสถิติจับกุม แต่เมื่อเปิดประชาคมอาเซียนอย่างเต็มตัว ปัญหาดังกล่าวกลับลดน้อยลง เจ้าหน้าที่ตรวจตราจับกุมได้ลดลง ซึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเพราะปัจจัยหลายด้าน ทำให้รัฐบาลไทยต้องออกมาตรการเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและแรงกดดันจากรอบด้าน หนึ่งในนั้นคือการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกรอบความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อรักษาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียนปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์มีลดน้อยลง เพราะนโยบายการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย

#### 4.2.2 ความแตกต่างของสาเหตุการลักลอบเข้ามาของชาวเมียนมาร์ ก่อนและหลังการเปิดประชาคมอาเซียน

สาเหตุที่ชาวเมียนมาร์ตัดสินใจลักลอบเดินทาง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งกลุ่มชาวเมียนมาร์ที่ลักลอบเข้ามาก่อนการเปิดประชาคมอาเซียน หลังการเปิดประชาคมอาเซียน และกลุ่มที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมาย ปัจจัยหลักของสาเหตุไม่ว่าก่อนหรือหลังการเปิดประชาคมอาเซียนกลุ่มชาวเมียนมาร์เหล่านี้ยังคงให้เหตุผลไม่แตกต่างจากเดิม กล่าวคือยังคงเป็นเพราะปัญหาด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ การต้องการไขว่คว้าหาโอกาสที่ดีกว่า และความปลอดภัยในชีวิต ซึ่งปัจจัยเสริมที่ส่งผลให้ตัดสินใจเข้ามายังประเทศไทย ยังคงเป็นเรื่องความสะดวกในการลักลอบเข้ามาและบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเบา

#### 4.2.3 แนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์

1) แนวทางแก้ไขด้วยวิธีเสริมแรงในเชิงลบ เป็นแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์ ด้วยวิธีการออกกฎหมายและบัญญัติบทลงโทษอย่างหนักโดยใช้มาตรการทางการจ้างงาน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีประสิทธิภาพและเห็นผลชัดเจน และหากต้องการให้ได้ผลอย่างต่อเนื่อง การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องเป็นไปอย่างเข้มงวดแล้วต่อเนื่อง หากไม่ปล่อยให้เกิดช่องว่าง ผู้ฝ่าฝืนก็จะเกิดความเกรงกลัว

2) แนวทางแก้ไขด้วยวิธีเสริมแรงในเชิงบวก คือการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูล เพื่อให้ชาวเมียนมาร์ทราบถึงข้อดีของการเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งด้านสวัสดิการ สิทธิคุ้มครองชีวิต ทรัพย์สิน การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ซึ่งจะจูงใจให้ตัดสินใจเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

## 5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

### 5.1 สรุปผลการศึกษา

เนื่องด้วยปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ เป็นปัญหาที่มีมาช้านาน และรัฐบาลไทยก็ทราบดีว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทำงาน โดยผิดกฎหมาย ซึ่งในปี พ.ศ.2548 ถึง พ.ศ.2555 รัฐบาลก็ได้มีนโยบายแก้ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานผิดกฎหมาย โดยการขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทำงานอย่างถูกต้อง แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้ามาและทำงานผิดกฎหมายได้ (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2559) โดยจากการศึกษาหลังจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนหลายอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแรงกดดันจาก





ต่างประเทศ ซึ่งปัญหาการลักลอบเข้ามาของชาวเมียนมาร์ และปัญหาทำงานโดยผิดกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ออกมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข อย่างเห็นได้ชัด

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวเมียนมาร์เข้ามาในประเทศไทย ยังคงมีต่อเนื่องเนื่องจากชาวเมียนมาร์ด้วยกันมีการติดต่อ บอกต่อ ชักชวนจนอาชญากรรมดังกล่าวกลายเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) (Bandura, 1973) แต่หลังจากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการแก้ไขกฎหมายการจ้างแรงงานต่างด้าว ทำให้นายจ้างไม่กล้าจ้างแรงงานผิดกฎหมาย เป็นผลทำให้ชาวเมียนมาร์ที่ลักลอบเข้ามาและอยู่ในประเทศไทยลดน้อยลง

2. จากการศึกษาสาเหตุในการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศเมียนมาร์ (รวี ชื่นชม, 2559) ปัจจัยด้านความต้องการแรงงานค่าแรงต่ำ ไม่เลื่องงานของนายจ้างชาวไทย (กันยา ศรีสวัสดิ์, 2560) บวกกับกฎหมายไทยมีมาตรการไม่รุนแรงกับผู้ที่ลักลอบเข้ามา เป็นเหตุให้ชาวเมียนมาร์ตัดสินใจลักลอบเข้ามา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี คัดก่อนทำ (rational choice theory) และหลังจากเปิดประชาคมอาเซียน สาเหตุดังกล่าวยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

3. จากการศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวเมียนมาร์ ซึ่งในปัจจุบันหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน ปัญหาลักลอบเข้าเมืองถูกแก้ไขด้วยกลไกกฎหมายการจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งกำหนดโทษอย่างหนักแก่นายจ้างและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและรวดเร็ว ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) ส่งผลให้นายจ้างไม่กล้าใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย นายจ้างที่คิดจะใช้แรงงานผิดกฎหมายย่อมต้องคำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา เมื่อไม่มีการจ้างงานแรงงานผิดกฎหมาย ชาวเมียนมาร์ก็ลักลอบเดินทางเข้ามาน้อยลง ซึ่งถือได้ว่าเน้นป้องกันในอนาคตมากกว่าลงโทษ (พรชัย ชันดีและคณะ, 2558)

## 5.2 ข้อเสนอแนะ

### 5.2.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1) ออกนโยบายกำชับผู้ปฏิบัติทุกหน่วยให้เข้มงวดและต่อเนื่อง ทั้งบูรณาการกำลังเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร กรมแรงงาน กรมการปกครอง กรมสวัสดิการ กรมคุ้มครองสิทธิ ร่วมทำหน้าที่ ตรวจสอบ ให้ความรู้ คุ้มครอง ในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างด้าว

2) ติดตามผลความมีประสิทธิภาพของกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับชาวต่างด้าวในทุกๆ ปี เพื่อปรับแก้ช่องโหว่ เพิ่มบทลงโทษ หรือออกกฎหมายใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายแรงงานต่างด้าวที่ถูกและผิดกฎหมาย เกี่ยวกับประโยชน์ สิทธิ และความคุ้มครองที่พึงจะได้รับเมื่อเข้ามาและทำงาน โดยถูกกฎหมาย เพื่อชั่งใจ

### 5.2.2 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคนต่างด้าว เช่น ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง หรือ กรมการจัดหางาน เพิ่มมาตรการตรวจจับเข้มงวดมากยิ่งขึ้น และบังคับตามกฎหมายอย่างไม่มีข้อยกเว้น ทั้งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกวาด



ล้างผู้กระทำผิด และป้องปรามผู้ที่เกิดกระทำผิด ทั้งมีการทำฐานข้อมูลกรณีมีการกระทำผิดซ้ำ เพื่อเพิ่มตามมาตรการในการเฝ้าระวังกลุ่มดังกล่าวเป็นพิเศษ

2) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับบทลงโทษในกฎหมายเช่น ศาล ลงโทษแก่นายจ้างที่ฝ่าฝืนจ้างแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายอย่างหนักและจริงจัง เพื่อลงโทษและป้องปรามในอนาคต และชาวต่างด้าวที่กระทำผิดและถูกจับกุมฐานลักลอบเข้าเมืองมากกว่า 1 ครั้ง ให้มีการใช้มาตรการลงโทษหนักขึ้น เช่น จำคุก เป็นต้น

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างด้าวในด้านต่างๆ จัดให้มีประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ชาวต่างด้าวในด้านที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อสร้างความเข้าใจ และชักจูงใจให้เห็นถึงข้อดีเมื่อทำตามขั้นตอนของกฎหมาย

### 5.2.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ปัญหาการลักลอบเข้ามาของชาวเมียนมาร์ในปัจจุบันลดลงเนื่องด้วยกลไกการจัดการแรงงานต่างด้าว ซึ่งในปัจจุบันการขึ้นทะเบียนและการอนุญาตให้ทำงานของแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ จะหมดกำหนดอนุญาตในปี พ.ศ.2565 หลังจากนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยต่อเนื่องจากมาตรการยังคงมีประสิทธิภาพอยู่หรือไม่

## 6. กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าวิจัยในฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ร.ต.อ.ดร.จอมเดช ตรีเมฆ ที่ได้คำแนะนำแนวทางในการศึกษาวิจัยและให้คำปรึกษางานวิจัยสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต และท่านวิทยากรรับเชิญทุกท่าน ที่ได้ให้วิชาความรู้ด้านอาชญาวิทยา และการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้ทั้งหลายเหล่านี้ ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมต่อไป

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และเอื้อเฟื้อข้อมูลในการสัมภาษณ์ ทำให้งานวิจัยนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามวัตถุประสงค์ และเพื่อเป็นวิทยาทานให้แก่ผู้ที่มีความสนใจในภายภาคหน้า

## 7. เอกสารอ้างอิง

กันยา ศรีสวัสดิ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารแรงงานอพยพสัญชาติพม่าของผู้ประกอบการไทยในจังหวัด.

สมุทรสาคร. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 2(2), 167-169.

รวี ชื่นชม. (2559). ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคม

อาเซียนในปี ค.ศ. 2015. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanity*. 6(1), 226-234

พรชัย ชันดี และคณะ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร:

ส.เจริญการพิมพ์.

ศิริพงษ์ อดาวีลย์ ณ อยุธยา. (2559). การจัดการแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย 3 สัญชาติของไทย: การสำรวจทาง

กฎหมาย นโยบาย ทางเลือก. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 7(1), 49-74.



ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตรวจค้นเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ข้อมูลเผยแพร่. สถิติ สดม. (2562).

แหล่งที่มา: [https://www.immigration.go.th/immigration\\_stats](https://www.immigration.go.th/immigration_stats) [15 มีนาคม 2562]

Bandura, A. (1973). Social learning theory of aggression. In J. F. Knutsin (Ed.), *The control of aggression:*

*Implication from basic research*. Chicaco: Aldin.